

Večeře Páně v učení a praxi

Výsledek rozhovorů o večeři Páně, přijatý na 4. valném shromáždění Leuenberského společenství ve Vídni 9. května 1994.

V Leuenberské konkordii (LK) popisují zúčastněné církve své společné chápání zvěstování, křtu a večeře Páně těmito slovy:

„Evangelium je základním způsobem dosvědčeno slovem apoštolským a prorockým v Písmu svatém Starého a Nového zákona. Je úkolem církve, aby toto evangelium předávala slovem kázání, zvěstováním jednotlivci a křtem a večeří Páně. Ve zvěstování, křtu a večeři Páně je Kristus přítomen skrze Ducha svatého. Tak se lidem dostává ospravedlnění v Kristu a Pán tak shromažďuje svůj lid. Působí při tom v rozličných formách úřadů a služeb, jakož i svědectvím všech údů místní obce.“ (LK 13)

„Ve večeři Páně vzkříšený Ježíš Kristus dává sám sebe ve svém těle a své krvi, jež byly vydány za všechny, skrze slovo svého zaslíbení s chlebem a vínem. Poskytuje nám tak odpuštění hříchů a osvobozuje nás k novému životu z víry. Dává nám znovu zakusit, že jsme údy jeho těla. Sílí nás ke službě lidem.

Když slavíme večeři Páně, zvěstujeme Kristovu smrt, skrze kterou Bůh smířil svět se sebou. Vyznáváme, že vzkříšený Pán je mezi námi přítomen. V radosti, že Pán přišel k nám, očekáváme jeho příchod ve slávě.“ (LK 15 a 16)

Ohledně tradičních rozdílů v učení o večeři Páně mezi luterskými a reformovanými církvemi církve prohlašují:

„Ve večeři Páně vzkříšený Ježíš Kristus dává sám sebe ve svém těle a své krvi, jež byly vydány za všechny, skrze slovo svého zaslíbení s chlebem a vínem. Dává sám sebe bezvýhradně všem, kdo přijímají chléb a víno; víra přijímá večeři Páně ke spasení, nevěra k soudu.

Obecenství s Ježíšem Kristem v jeho těle a krvi nemůžeme oddělit od aktu jedení a pití. Zájem na způsobu přítomnosti Kristovy ve večeři Páně, který by k tomuto jednání nepřihlížel, se vydává v nebezpečí, že smysl večeře Páně zatemní.

Kde existuje mezi církvemi takováto shoda, nepostihují již odsudky v reformovaných konfesích dnešní pozici těchto církví.“ (LK 18 až 20)

Ve shodě s požadavkem Leuenberské konkordie „pokračovat ve věroučných rozhovorech“ (LK 37) s cílem prohloubit a stále aktualizovat společné chápání evangelia se regionální skupina Jižní Evropa zabývala věroučnými a praktickými otázkami večeře Páně. Toto téma bylo vybráno ze čtyř důvodů:

1. Novější exegetické poznatky a bilaterální i multilaterální ekumenické rozhovory vedly k prohloubení a obohacení chápání večeře Páně. Nově rozpoznány a promyšleny byly různé dimenze večeře Páně (jako jsou: ekumenická, diakonická, sociálně etická a misijní dimenze). Tyto vhledy, získané v teologické diskusi, je třeba kriticky přijmout a učinit je plodnými pro společné evangelické chápání večeře Páně.
2. V praxi večeře Páně v církvích došlo – různými způsoby – ke změně: rostoucí frekvence slavení večeře Páně a účasti na ní, večeře Páně jako pravidelná součást nedělních bohoslužeb, nové formy slavení večeře Páně. V chápání večeře Páně získaly novou důležitost aspekty večeře Páně jakožto viditelného znamení společenství, jako hostiny eschatologické radosti a naděje. Z toho vyplývá otázka vztahu těchto nově

zdůrazňovaných aspektů k tradičně převažujícím aspektům večeře Páně (např. večeře Páně jako ujištění o odpuštění hříchů, vztah večeře Páně a zpovědi). Taktéž je nutno hledat přiměřenou podobu slavení večeře Páně s její možnou mnohotvárností a nezbytnou jednotou.

3. V ekumenickém setkávání a v procesu proměn a sekularizace našeho prostředí v různých společenských kontextech vystupují nové otázky či staré otázky znovu, jako např. otázka přístupu k večeři Páně (pozvání členů jiné církve k večeři Páně, večeře Páně s dětmi, večeře Páně a křest). Z toho vyplývá otázka souvislosti večeře Páně a členství v církvi, večeře Páně a vyznání, misijního aspektu večeře Páně a otázka praxe, jež bude zároveň přiměřená situaci a věrná evangeliu.
4. V regionální skupině vyšlo zejména najevo, jak učení a praxi ohledně večeře Páně ovlivňuje různost charakteru církví a jejich praktické spirituality a různorodost výzev v odlišných situacích a společenských podmínkách – daleko více než rozdíl mezi luterstvím a reformovaným pojetím. Proto se právě v této regionální skupině jeví jako důležité a obohacující se věnovat věroučným a praktickým otázkám večeře Páně.

Zde předkládaný výsledek rozhovorů nemůže a nechce pojednat otázky věrouky a praxe večeře Páně v úplnosti. Jeho úmyslem je spíše předložit několik zásadních tezí k pochopení večeře Páně v současné situaci a naznačit společnou cestu ohledně aktuálních otázek praxe. S otevřeností pro nové otázky a názory, s citlivostí ke stávající praktické spiritualitě má ukázat mnohotvárnost v pochopení a slavení večeře Páně a vyzdvihnout to, co je nám všem společně dáno a uloženo.

Tento výsledek rozhovorů vznikl během mnohaletého procesu. Regionální skupina Jižní Evropa se setkala třikrát nad tématem „Vztah nauky o večeři Páně, praxe večeře Páně a společenství večeře Páně“: v Budapešti (1989) a rakouském Gallneukirchenu (1988 a 1990). Při těchto rozhovorech představila každá ze zúčastněných církví svoji praxi večeře Páně a aktuální vývoj a otázky. Diskutovalo se o tom, co je v různých církvích a společenských kontextech ve věrouce a praxi ohledně večeře Páně společné, i o odlišných akcentech.

Společné i odlišné bylo uváděno do souvislosti se základními teologickými názory tradice i současnosti, zejména s novějšími exegetickými poznatky a výsledky bilaterálních a multilaterálních ekumenických rozhovorů. Závažné, plodné a povzbuzující bylo, že věroučné rozhovory byly zapojeny do žitého společenství večeře Páně, kterou spolu účastníci slavili.

K použité terminologii: v německém originále se – stejně jako v Leuenberské konkordii – užívá slova „Abendmahl“: doslova „večeře“, v překladu do češtiny „večeře Páně“. Tento pojem se vžil v protestantských církvích. Odkazuje k Ježíšově poslední večeři s jeho učedníky, k nejdůležitějšímu kořeni večeře Páně. Toto označení je ovšem ohroženo tím, že bude mylně pochopeno v historizujícím duchu nebo že bude málo průhledné současnému člověku. Mělo by proto být jasné, že při této večeři jde o našeho Pána Ježíše Krista. On je základ a střed. To má vyslovit označení „večeře Páně“ v 1K 11,20. Pojem „eucharistie“ (= díkůvzdání; 1K 11,24) poukazuje na to, že naši první odpovědi na Boží milost je dík. Proto je užitečné, je-li obcím objasněna tato další terminologie a ukázán její smysl.

Prospěšné je též připomenout si terminologii jiných reformačních církví. Tak v ČCE se používá termínu „večeře Páně“ a u valdenských také „svatá hostina“. Slezská evangelická

církve a. v. hovoří o večeři Páně pouze v souvislosti se zpovědí jako o „zpovědi a svaté večeři“.

Výsledek rozhovorů byl exekutivním výborem přijat 2. února 1991 a rozeslán církvím Leuenberské konkordie s prosbou o stanovisko. Na základě těchto stanovisek byl závěr jihoevropské skupiny přepracován, exekutivním výborem dne 8. října 1993 uzavřen a předložen valnému shromáždění Leuenberského společenství, které text přijalo ve znění, jež zde předkládáme.

Věřoučné rozhovory tak vedly ke shodě v teologickém chápání a v církevní praxi večeře Páně.

První část: večeře Páně v učení

I. Ustanovení a základ večeře Páně

1. Naše církve slaví večeři Páně na příkaz a pokyn Ježíše Krista. Ve večeři Páně jedná Ježíš Kristus tak, že zve ke svému stolu a sám sebe daruje. Podle pojetí reformačních církví je večeře Páně „ustanovením“ Ježíše Krista.

Tradiční pochopení vychází z toho, že k ustanovení večeře Páně Ježíšem Kristem došlo „v noci, kdy byl zrazen“. Novější vědecké bádání, vycházející z odlišnosti novozákonních zpráv o ustanovení (1K 11,23–26; Mt 26,26–29; Mk 14,22–25; Lk 22,19–20), přišlo s důležitými otázkami (doslovné znění slov ustanovení, den ustanovení, souvislost s paschální hostinou atd.). Ať už však historické bádání v jednotlivých otázkách došlo k jakýmkoli výsledkům, je přesto večeře Páně historicky nesporně zakotvena v Ježíšově kázání, v jeho životní praxi a v jeho cestě na kříž.

Svůj historický střed má ustanovení večeře Páně v poslední hostině Ježíše s jeho učedníky. Oblouk založení a významu večeře Páně v dějinách spásy se však klene od záchranného jednání Božího na Izraeli (paschální hostina) přes stolování Ježíše s hříšníky a zkušenost přítomnosti zmrtvýchvstalého u učedníků a své obce dnes až po eschatologickou hostinu na konci časů.

2. Podle tohoto pojetí ustanovení má slavení večeře Páně trojí základ:

- Spočívá v příchodu Ježíše Krista, v jeho službě druhým až k smrti a ve zkušenosti přítomnosti zmrtvýchvstalého Pána.
- Spočívá v příběhu Boha Otce s lidmi, v němž Bůh osvobozuje hříšníky z bídy a viny, obrací se k nim s odpuštěním a láskou, daruje jim společenství a otevírá svým slovem budoucnost.
- Spočívá v přítomnosti Ducha svatého, který nám daruje víru a vede ku společenství s Ježíšem Kristem a spolu navzájem a osvobozuje nás a zmocňuje ke svědectví a službě světu v následování Ježíše Krista.

II. Význam večeře Páně

A. Zaslíbení a dar večeře Páně

Církev žije se zaslíbením a v jistotě, že Ježíš Kristus jedná a je jako Pán přítomen ve slově a svátostech skrze Ducha svatého. Proto stále znovu prosí o jeho přítomnost. Ve své hostině Ježíš zakládá společenství překračující hranice a posiluje nás na cestě v očekávání Božího království.

1. Význam večeře Páně nelze shrnout jediným pojmem. Z množství významů jsou pro nás obzvláště důležité:

- a) Při večeři Páně se nám s chlebem a vínem dává sám Ježíš ve svém těle a krvi. Setkává se s námi v ujištění o odpuštění hříchů a smíření. Chce s námi vstoupit do společenství. Tak ve víře přijímáme jeho samotného (christologický aspekt).
- b) Při večeři Páně prostřednictvím zvěstování a díkůvzdání si připomínáme a přisvojujeme Boží smírný čin v Ježíšově životě, smrti a zmrtvýchvstání. Když jíme tento chléb a pijeme toto víno, dostává se nám podílu na jedinečné oběti Ježíše Krista, na jeho těle a krvi, vydaných za nás všechny. Tak je nám přivlastňováno Boží smírné jednání (soteriologický aspekt).
- c) Při večeři Páně slavíme s nadějí v definitivní obnovu stvoření počátek přicházejícího Božího království. Tak je večeře Páně událostí Nové smlouvy a prorockým znamením univerzální Boží spásné vůle a jeho budoucí vlády, kdy Bůh bude všechno ve všem. Tak je večeře Páně slavností radosti uprostřed smutku, slavností odpuštění uprostřed vši viny, slavností společenství uprostřed všeho rozdělení (eschatologický aspekt).
- d) Při večeři Páně se církev zviditelňuje jako společenství. Současně je každé slavení večeře Páně znamením, připomínkou a výzvou: přijatý dar nás začleňuje do společenství všech věřících a solidarizuje nás se světem, jemuž platí Boží spásná vůle (eklesiologicalký aspekt).

2. Při večeři Páně nám není darováno nic jiného než při ústním zvěstování: celé evangelium. Přijímáme je však jiným způsobem: spolu s chlebem a vínem je každému jednotlivci osobně v síle Ducha svatého zaslíbeno a přisvojeno smíření, jež nastalo v Ježíši Kristu. Zaslíbení a dar spásy se odehrávají v elementárních formách a projevech dávání a přijímání, jídla a pití. Rozdíl chleba a vína a společenství kolem stolu Páně tak jsou znameními jednoty s Kristem a jednoty mezi účastníky navzájem.

Při slavení večeře Páně náleží slovo a dar, zvěstování a jednání k sobě. Je zapotřebí slova, které zřetelně označí dění, vysloví zaslíbení, vzbudí víru, zachová svobodu a umožní ospravedlnění. Je zapotřebí současně daru, jednání, dění ve společenství jako viditelných znamení. Udílení svátostí je co nejužší spojeno s kázáním slova Božího.

3. Pro veřejné hlásání Slova a pro specifický charakter večeře Páně jako znamení viditelné jednoty církve je řádné předsedání slavnosti večeře Páně vázáno na výslovné pověření církvi (srv. Augsburské vyznání, čl. 14).

B. Přijímání večeře Páně

1. Staré – i v protestantských církvích užívané – označení večeře Páně jako eucharistie (dikůvzdání) říká, že k večeři Páně patří dík a chvála trojjediného Boha jako odpověď na dary, které přijímáme. Z tohoto díku a chvály vyrůstá nový život a jednání, ke kterému nás Ježíš Kristus osvobodil.

2. Při večeři Páně nám Ježíš Kristus vyslovuje odpuštění našich hříchů. Tak nás ve večeři Páně osvobozuje a zavazuje, abychom žili silou tohoto odpuštění, vzájemně si odpouštěli a dopřávali ostatním účastnit se na radosti z odpuštění hříchů.

3. Při večeři Páně nám Pán slouží a posiluje nás na naší cestě. Poněvadž nás utěšuje v našich obavách a pochybnostech, dává novou odvahu a novou sílu, můžeme a máme i my – vyslání k diakonii a do světa – jiné povzbuzovat, těšit, dodávat jim odvahu, pomáhat jim a stavět se za ně.

4. Při večeři Páně se spravedlivý ujímá nespravedlivých, svobodný nesvobodných, vysoký nízkých. Tak i my máme rozdávat všem, kteří nás potřebují, z toho, co jsme obdrželi.

5. Při večeři Páně nám Ježíš Kristus dává smíření a společenství. Tím nás vyzývá, abychom vytrvale usilovali o přiměřené vztahy ve společenském, politickém a hospodářském životě. V Kristově společenství jsou překonány všechny rozdělovací odlišnosti původu, rasy, pohlaví, tříd a národů. Proto se nemůžeme smířit s různými nespravedlnostmi v naší společnosti a ve světě ani s četnými rozděleními.

6. Eucharistický stůl je stolem našeho jediného Pána a večeře Páně je znakem jedné, svaté, katolické a apoštolské církve. Proto je odmítnutí společenství večeře Páně bolestnou vzpomínkou na rozdělení křesťanských církví a současně výzvou toto rozdělení překonat. Eucharistická pohostinnost je prvním krokem tímto směrem.

C. Pozvání k večeři Páně

Při večeři Páně nás Ježíš Kristus osvobozuje k novému životu. On je základem naší víry, poněvadž se při setkání s ním smíme stát lidmi důvěry, svobody a stále nových začátků. On je základem lásky, poněvadž dar Boží lásky činí každého lásky hodným a proto lásky schopným. On je základem naděje, která nás nese v protivenství a utrpení, která trpělivě zápasí, aby nikdo nebyl ztracen, a jejíž svatý neklid neustává před žádným bezprávím. Proto Kristus při večeři Páně stále znovu zve celou obec do společenství se sebou samým i spolu navzájem.

1. V souladu s řádem našich církví je předpokladem účasti na večeři Páně křest. Tato zásada plyne z tradic většiny našich církví a jejich pochopení souvislosti křtu, večeře Páně a obce. I když Nový zákon otázku souvislosti křtu a večeře Páně výslovně nepojednává, je přesto zřejmé, že touha po křtu je vždy první odpovědí na kázání evangelia o Ježíši Kristu (Skutky 2,4; 8,36), kdežto slavení večeře Páně se děje v obci ustavené křtem (Skutky 2,42). Křtem

dochází k začlenění do „těla Kristova“ (1K 12,13), křtem se děje povolání do nového života v účasti na smrti a vzkříšení Ježíše Krista (Ř 6,3n), kdežto večeří Páně se obec stále znovu ujišťuje o společenství se svým Pánem a je udržována a uchovávána ve víře (1K 10,14nn). Proto na rozdíl od křtu je večeře Páně určena k opakování (1K 11,26).

2. V důsledku urbanizace a sekularizace, jakož i v souvislosti s opouštěním praxe přihlašování se k večeří Páně však dnes vznikají dva problémy. Za prvé již není přehledné, kdo z účastníků večeře Páně je pokřtěn. Pro tento případ se nabízejí následující možnosti: znovuzavedení přihlášek k večeří Páně nebo při pozvání k večeří Páně upozorňovat na předpoklad křtu a příslušnosti k církvi, což potom účast na večeří Páně staví do odpovědnosti jednotlivce. Tato druhá možnost se jeví jako vhodnější.

3. Za druhé vzniká u lidí, kteří znovu hledají cestu do církve, přání se i bez předchozího křtu účastnit večeře Páně. V tomto případě v zásadě vycházíme z toho, že přijetí do obce Ježíše Krista křtem otevírá přístup ke stolu Páně. Přesto by takové přání nemělo být jedno- duše odmítáno. Ve zvláštních případech a situacích je nutno rozhodovat s pastýřskou odpovědností. Přitom stále platí nezpochybnitelné svědectví Nového zákona, že Ježíšovo pozvání všech je povoláním k závaznému následování a konkrétnímu vyznání. Proto náležejí křest a večeře Páně nejužejí k sobě.

4. V počátcích reformace byl přístup k večeří Páně vázán na pochopení svátosti (znalost hlavních článků). Po zavedení konfirmace byl přístup k večeří Páně (první přistoupení ke stolu Páně) spojen se zakončením předkonfirmační výuky (zkouška a konfirmační slavnost). Také v této běžné praxi došlo ke změnám: první večeře Páně se v nemalém počtu obcí slaví již během přípravy konfirmandů; frekvence vysluhování večeře Páně i rodinné bohoslužby s večeří Páně kladou otázku účasti přítomných dětí. V řadě církví byla účast dětí na večeří Páně zavedena.

5. Stále častěji jsou k účasti na večeří Páně v našich církvích zváni i členové církví, s nimiž neexistuje formálně vyhlášené společenství stolu Páně, především v souvislosti s pastorační konfesně smíšených manželských párů a rodin. Naše církve toto pozvání chápou jako krok k překonání rozdělení.

6. Kdo vystoupí ze společenství církve, vylučuje se tím z účasti na večeří Páně. Vstoupí-li opět do církve, navracejí se vystoupivší zpět do společenství těch, kdo se účastní stolu Páně.

Druhá část: otázky praxe

I. Základní otázky

Exegetické vhledy, ekumenické dialogy a setkání jakož i pochopení pro celostnost lidské zkušenosti vedly v různých církvích k tomu, že chápou večeří Páně nově s jejím společenstevním a radostným charakterem a jejími mnohotvárnými rozměry. To má za následek

také změny v praxi večeře Páně. Projevuje se to v rozšířené nabídce slavení večeře Páně i v růstu počtu účastnic a účastníků večeře Páně.

Toto nové pochopení večeře Páně a otevřené pozvání k večeři Páně je třeba vítat. Znovu zde byly získány podstatné aspekty v pochopení večeře Páně.

2. V našich církvích má večeře Páně vždy a v každé podobě souvislost s odpuštěním hříchů. To se dá prokázat i na základních katechismech našich církví. Tato souvislost byla od reformace církvím trvalým podstatným znakem večeře Páně. Postupně však z toho rostla představa, že vyznání, pokání a přijetí odpuštění jsou podmínkami účasti na večeři Páně. Před nedělní slavení večeře Páně byla předržena přípravná bohoslužba (pod různými názvy); účast byla závazná. Tím se do radostné slavnosti postupně dostával stále silněji dominující rys přísnosti a ponurosti. To také mnohým přístup k večeři Páně ztížilo.

Na druhé straně vyvolává otázky i dnešní změněná praxe. Neztrácejí se aspekty, které měly v reformační spiritualitě večeře Páně vždy ústřední význam (intenzivní příprava, zkoumání, zda je člověk hoden účasti, vážnost přistupování k večeři Páně), nebo přinejmenším neztrácejí na důležitosti? Můžeme zřetelně vycítit, že souvislost vyznání, odpuštění hříchů a večeře Páně je uvolněna a vyznání hříchů jako zvláštní forma ustupuje. Nemálo členů církevních obcí toho lituje. Naše církve by měly trvat na tom, aby při slavení večeře Páně bylo vždy v přiměřené formě možné osobní vyznání hříchů členy obce a bylo jim zvěstováno odpuštění. Současně by však neměly být ze zorného pole ztraceny také samostatné formy vyznání a pokání.

Nehledě na individuální zpověď, která nemusí být vázána na bohoslužebný formulář, mohou být při bohoslužbách v Den pokání, při pobožnostech na závěr týdne a při modlitebních hodinách, ale i při zvláštní příležitosti během nedělních bohoslužeb zavedeny části, které této potřebě učiní zadost.

3. Zvěstování Slova a večeře Páně náležejí jako dva způsoby předávání evangelia k sobě a nesmějí být obraceny jeden proti druhému. V tomto smyslu souhlasíme se znovupřijetím bohoslužebné praxe, spojující kázání a večeři Páně každou neděli. Důležité přitom je udržení a posílení významu kázání i to, že večeře Páně podrží svůj charakter nabídky.

4. Více se dnes večeře Páně slaví v konkrétním společenství ve skupinách nebo v souvislosti s projekty k budování obce. Při všem pochopení pro takové slavení večeře Páně je důležité upozornit na to, že pravá praxe večeře Páně dbá na souvislost skupiny a obce. Večeře Páně je aktem církve, a při slavení večeře Páně má být toto spojení všech jejích členů patrné. Každý člen a každá skupina má odpovědnost za celou obec, tak jako zase sama obec má odpovědnost ekumenickou.

5. Protože je večeře Páně společnou slavnostní hostinou Božího lidu, musejí být zahrnuti také ti, kteří pro nemoc nebo sešlost věkem nemohou navštívit bohoslužbu v obci. Slavením večeře Páně doma nebo pro nemocné jsou staří a nemocní lidé ujišťováni o společenství s Kristem a o příslušnosti k jeho lidu.

6. Ohled na lidi ohrožené alkoholem a na případně zúčastněné děti vedl na mnoha místech k tomu, že se večeře Páně slavila odlišně tak, že se všem účastníkům rozdílil namísto vína nekvašený vinný mošt. Tato praxe však má s ohledem na soulad znamení a slov ustanovení své meze.

7. Otázka souvislosti večeře Páně a církevní kázně musí být nově promyšlena. V zásadě sice podle chápání reformátorů patří večeře Páně a církevní kázeň k sobě. Je však třeba zkoumat, podle jakých kritérií by se dnes teologicky přiměřená a prakticky proveditelná církevní kázeň měla provádět. Dále je třeba zkoumat, jak lze církevní kázeň zdůvodnit tváří v tvář názoru, že se při večeři Páně nabízí odpuštění hříchů a že Kristus odpouští všem, kdo ho o to prosí.

II. Základní prvky liturgie

1. Liturgické provedení večeře Páně musí být v souladu s ustanovením večeře Páně (Augsburské vyznání, článek 10, 13 a 24). Z toho pro evangelickou bohoslužbu plynou následující prvky:

- slova ustanovení (v biblickém znění),
- udílecí formule,
- podávání chleba a vína,
- modlitba (Otčenáš, nebyl-li zařazen již na jiném místě bohoslužby),
- díkyvdání a
- chvály.

S večeří Páně je neoddělitelně spojeno zvěstování spásy Ježíše Krista a odpuštění hříchů. Na základně těchto prvků existuje smysluplná variační šíře v provedení. Je však přitom třeba dbát následujících zásad: Při slavení večeře Páně musejí zůstat zřetelné základní části, odpovídající slovům ustanovení. Obec nesmí být přetěžována příliš mnoha a překvapujícími inovacemi. Svoboda v provedení musí odpovídat schopnosti k provedení. Odpovědné uspořádání, vázané na základní části, je rovněž požadavkem ekumenickým. Znovuzařazení večeře Páně do nedělní bohoslužby vyžaduje nové promyšlení, jak provádět celou bohoslužbu.

2. Prosba o Ducha svatého pro shromážděné kolem stolu Páně a pro celou církev během slavení večeře Páně naprosto zapadá do reformačního pojetí večeře Páně. Vyjadřuje, že přítomnost Páně pro nás „skrze Ducha svatého“ (LK 13) se děje z jeho pouhé milosti a že víra, přijímající Pána, je působena jeho Duchem (epiklese).

3. Při zavedení eucharistické modlitby (anamnese) do liturgie je nutno dbát jejího původního smyslu. Bezprostřední souvislostí se slovy ustanovení (1K 11,24) dostává eucharistická modlitba svůj liturgický smysl. Je to doxologická rekapitulace dějin spásy, která ozřejmuje, že slova ustanovení mají charakter přiřknutí daru. Zapojením do díky a chvály jsou chráněna proti nedorozumění, že jde o pouhý historický citát.

4. Symbolické úkony, přistupující k nepominutelným součástem liturgie večeře Páně, mají své oprávnění v přání utvářet bohoslužbu tak, aby byla prožívána celostně. Pozdravení pokoje např. je znamením pokoje s Bohem a pokoje mezi sebou a společenství, které při večeři Páně zažíváme. Takové úkony bývají též inspirovány ekumenickými kontakty a bohatstvím a pestrostí, které tyto kontakty prostředkují. Hranice takového rozšiřování o symbolické úkony však leží tam, kde již se nedostává ke slovu a k projevu prostý základní smysl večeře Páně.

III. Liturgické formy – účast církevní obce

1. Pozvání k účasti na večeři Páně musí být pečlivě vztaženo k situaci a tradici. Provedení by mělo odpovídat společenskému a radostnému charakteru večeře Páně.

2. Všechny otázky vysluhování večeře Páně se dotýkají zbožnosti lidí. Všechny změny je proto třeba v obci předem prohovořit a objasnit. K tomu může pomoci i vzdělavatelné kázání o večeři Páně. Nové formy by měly být zaváděny pouze v dorozumění se členy obce nebo jejich reprezentanty. – Změny by měly být vysvětlovány také pro příležitostné účastníky a hosty z jiných obcí.

3. Formy rozdílení (v chůzi, klečení nebo stání v kruhu, sezení za stolem, rozdílení v lavicích) by měly odpovídat prostorovému uspořádání a velikosti slavnosti obce; zejména je třeba dbát na charakter daru, společenství kolem jednoho stolu a přijímání. Přístupování ke stolu může být jasným výrazem přijímání a vyznání.

4. Při rozdílení chleba a vína se mají účastnit starší, spolupracovníci a jiní členové obce jako pomocníci. To zdůrazňuje charakter večeře Páně jako slavnosti obce. Pomocníci musejí být o této službě poučeni. Vedení slavnosti večeře Páně spočívá na těch, kdo jsou k tomu církví pověřeni, na ordinovaných.

5. Zachování společného kalicha při rozdílení chleba a vína během večeře Páně vyžaduje za současných podmínek pečlivá hygienická opatření. Ta by však neměla deformovat charakter slavnosti večeře Páně jako celostního společenství bratří a sester. Při rozlévání vína do zvláštního kalíšku pro každého účastníka (a případně při přijímání per intinctionem, smočením chleba ve víně) je třeba dbát, aby se uplatnilo slovní znění slov ustanovení a silný symbolický obsah společného kalicha.

6. I když podle evangelického chápání se s živly při večeři Páně neděje žádná přeměna, vyžaduje úcta před obzvláštním užíváním darů stvoření – chleba a vína –, jakož i ekumenický ohled, aby se se zbylými živly přiměřeně nakládalo.

7. Společná jídla obce (např. agapy) musejí být prováděna tak, aby zůstal zřejmý rozdíl mezi nimi a večeří Páně.

Závěrečná poznámka

Po staletí byla večeře Páně – také – znamením rozdělení mezi církvemi a konfesemi. S radostí poznáváme a zakoušíme my, církve účastné na Leuenberské konkordii, jak nás společenství večeře Páně vede k sobě a drží při sobě přes všechny rozličné situace, výzvy a akcenty v chápání večeře Páně.

„Reformační model ekumeny“, zachycený v Leuenberské konkordii, který vychází ze souhlasu v ústředních věcech a otevírá se mnohotvárnosti ve smířené různosti, se v našich věroučných rozhovorech a společné praxi osvědčil. Je to model realizované ekumeny, umožňující nová setkání a shodu v orientaci svědectví a služby (LK 37). Povzbuzeni touto zkušeností a nabytým pochopením, chápeme tento výsledek našich porad jako pozvání k dalšímu rozhovoru a k ekumenickému setkávání. Poznané a prožité společenství pod Slovem, při slavení večeře Páně, je pro nás znamením naděje a současně výzvou usilovat o dialog a pospolitost v ekumeně. Byli jsme tím posíleni, abychom v sekulárním světě zvali k víře, ke společenství církve, k večeři Páně jako daru odpuštění a radostné slavnosti.

Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově? Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu. (1K 10,16n)

Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. (1K 11,26)

* * *

Usnesení valného shromáždění z 9. 5. 1994

Valné shromáždění přijímá výsledek rozhovorů Leuenberského společenství církví „Večeře Páně v učení a praxi“ ve znění z 9. května 1994 a prosí církve Leuenberského společenství církví o recepci tohoto výsledku věroučných rozhovorů.